WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 44

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК
Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 3. новембра 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ИЗВЕШТАЈ
СРП. ПРАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ САБОРСКОГ ОДБОРА
СЛАВНОМ СРП. ПРАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОМ САБОРУ.

(Наставак.)

В. кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе високим отписом од 21. апр. 1900. бр. 19.558 на одлуку Саборског Одбора од 16. (28.) децембра 1893. бр. С. О. 3144.|900 ex 1893. вратило је неодобрену сачињену закладницу *стип. закладе Јована и Марије Трандафила*, по што се одавде није задовољило (по тестаменту неоправданим) захтевима румунске митрополије с тим, да ће у погледу именовања питомаца из Ердеља и др. решити грађ. суд, те ће се по завршетку судскога поступка на ново поднети закладница на одобрење (С. О. 2816|693 ex 1900.).

Иначе код ове закладе имају се споменути и она расположења Саб. Одбора, на темељу којих су изведене оправке и односно подизање нових господарских зграда на појединим салашима ове закладе.

Што се тиче нових заклада, има се од последњега извештаја до сада ово саопћити.

1.) *Сава Поповић становник негда госпођиначки* опоруком од 7. дец. 1886. оставио је 90 јут. земље ради оснивања *стипендијске закладе за сиромашне слушаоце срп. прав. богословског училишта у Карловцима.* Оставина је расправљена и основна је главница (земља и готовина од 16.502 круне 43 пот.) примљена на руковање. Сачињење закладнице је у току.

2.) *Кузман Мунчић, становник негда валико-бечкеречки*, опоруком од 8. новембра 1896. оставио је $217\frac{131}{\square^0}$ јутара земље за фундацију Кузмана Мунчића за сиромашне ђаке с тим, да ту земљу има уживати док живи, удовица његова гђа Емилија

WWW.UNILIB.RS

рођ. Векецки и да њој припада право означити цел горње закладе, ако и она споји свој део овамо. Уруџбена исправа судска је уручена Саборском Одбору, а набављен је и оверен препис горње опоруке.

3) Као нову стип. закладу примио је Саборски Одбор фактично на руковање *закладу пок. мајора Александра Стојшића* из Опава. Првобитна основна главница се састојала од 40 јутара земље у торонталској у општини Баранди. Има потврђену закладницу; а ступиће у живот, кад чист приход од закупнине нарасте до главнице 40 000 К с тим, да ће у почетку бити две стипендије. У свези са овом закладом има се споменути расположење, да се потражи повратак уплаћеног еквивалента и брисање прописаног еквивалента на овозакладне непокретности, по што је овд. потраживање, да се врати наследна пристојба од 1431 фор., коју је у своје време задржало кр. порезно звање у Панчеву из овозакладног депозита, одбијено код кр. управног судишта.

4.) На темељу одлуке своје од 13. (26.) јуна 1901. бр. 1023 зап. поднео је Саборски Одбор најпонизнију представку Његову ц. и апост. кр. Величанству путем преузв. г. кр. уг. министра-председника, да Њ. Величанство благоизволи најмилостивије дозволити, односно наредити, да се васпитна и *стипендијска закладa пок. народног добротвора Саве Текелије, са којом је скопчан Текелијин завод у Будимпешти,* и која се сада налази под државним руковањем, а речени завод под духовним надзором срп. прав. црквене општине пештанске, преда на управљање и руковање Саборском Одбору, као најспособнијем вероисповедном органу, који се спомиње у превишњој одлуци од 28. октобра 1877. и то са свима правима и дужностима, које је вршила „Матица Српска“ до одузимања ове стип. закладе испод њезине управе и руковања. У исто доба је умољен како преузв. г. кр. уг. министар-председник, тако и преузв. г. кр. уг. министар б. и ј. н., да изволе потпомоћи, да се превишња дозвола получи.

Број стип. закладa, из којих су издаване стип. (са клир. школ фондом) био је:

школ. год. 1896	7.	16 са 157 питомаца	школ. год.	1899	1900.	17	са 175 питомаца
„ „ 1897	8.	17 „ 163 питомца	„ „	1900	1901.	21	„ 191 питомцем
„ „ 1898	9.	16 „ 160 питомаца	„ „	1901	1902.	23	„ 193 питомца

Свота исплаћених стипендија изнела је:

1897.	године	. К 51.132.62
1898.	„	. „ 52.827.18
1899.	„	. „ 58 068.58
1900.	„	. „ 65.662.58
1901.	„	. „ 69.310.78
	Свега	К 297.001.74

По врсти школе било је.

Школске године		ученика осн. школе	гимназиста и реалца	ученика трговачких, обртничких и господарских школа	приправника и приправница	питомаца школа за лепе вештине	ученика војених школа	богослова	правника	медицинара	философа	техничара	питомаца консул. академије	Свега
1896	7.	—	39	6	41	2	4	50	8	4	3	—	—	157
1897	8.	—	42	5	40	3	3	47	11	7	5	—	—	163
1898	9.	—	34	4	42	2	3	51	10	9	4	—	1	160
1899	1900.	—	38	3	45	1	3	56	14	7	5	2	1	175
1900	1901.	1	43	5	45	1	3	59	15	8	6	4	1	191
1901	1902.	1	45	5	43	1	2	59	15	7	10	4	1	193

WWW.UNILIB.RS

Највећи је део питомаца учио у Хрватској и Славонији (међу овима највише у Карловцима); по том у ужој Угарској и најпосле у Аустрији и неколико у иноземству (6-орица).

Питомци се са незнатним изузетком добро владали и добро и врло добро успевали.

Плаћање камате на хипотекарне зајмове из нар. црквн. фондова и заклада за ове две године било је у главном уредно тако, да фискалат срп. нар. црквн. фондова и заклада није имао да утужује много дужника. Овопредметне податке наводимо у овом. Предано је од 1. јануара 1897. до 31. дец. 1901. године, дакле за пет година.

		што чини просечно према броју дужника
1.) тужаба — — — —	1465	4.80 %
2.) овршних молба — —	378	1.23 %
3.) дражбених „ — — —	202	0.70 %
4.) утока — — — —	179	0.57 %

Том на супрот пак поднео је фискалат Саборском Одбору за то време *6936 ком. извештаја и правних мишљења* или просечно на сваку годину 1387 комада према год. 795 комада за време од 1|VII. 1892. до конца 1896. односно према год. 126 ком. за време 1890—1|VII. 1892. године.

Одлуком од 15. (27.) децембра 1898. бр. С. О. 8767|2255 учињено је расположење, да се парбени и овршни трошкови исплаћују фондовском фискалу на његову судским пресудама и одлукама обложену молбу и односно признаницу тако, да се истима оптерети дотичан дужник, по што нарочито код парница, које дуго трају, фискал трпи штету улажући *своју готовину* на разна издавања, а не добијајући годинама накнаде издатка и односну исплату досуђенога трошка.

Саборски Одбор, овај прегледао је рачуноводством испитане рачуне свих срп. нар. црквн. фондова и заклада за године 1897., 1898., 1899., 1900. и 1901. и подноси их засебним извешћима славном Сабору на финалисање.

У свези са овим извешћем има част Саборски Одбор саопћити славном нар. црквн. сабору ово. Преузвишени. г. министар-председник позвао је својим дописом од 13. марта 1898. бр. 3299|М. П., да му се поднесу закључни рачуни срп. нар. црквн. фондова и заклада за 1897. Одлуком својом од 9. (21.) марта 1898. С. О. 2316|7. одговорио је Саб. Одбор, да се високом захтеву не може удовољити са разлога, што поднашање закључних рачуна ради вршења државног права надзора у смислу § а 19. тачке 10., прев. кр. наредбе од 14. маја 1875. спада *у делокруг сл. срп. прав. нар. црквн. сабора*, којем ће овај Саборски Одбор и закључне фондовске и закладне рачуне од 1897. године у смислу §-а 22. тачке ж.) горехваљене уредбе на финалисање поднети. Ну када се преузв. исти тим одговором није задовољио, него напред наведеним вис. отписом бр. 11486|М. П. II. ex 1898. позвао Саборски Одбор, да му закључне рачуне за год. 1897. без одлагања поднесе и за своју дужност сматра, да му у будуће такове одмах по саставу подноси изјављујући на крају, да би за ту прилику, да се и опет не одговори његову налогу — који је учињен чисто у тај смер, да може вршити прев. наредбом од 14. маја 1875. министру председнику поверено надзорно право и узети на себе одговорност, која потиче из тога надзорнога правнога круга — био приморан, да учини такова расположења, која би водила безусловном осигурању извршења његове дужности, а поврх свега врховнога надзорнога права Његова Величанства: одлучио је Саборски Одбор већ наведеном одлуком од 21. септ. (3. окт.) 1898. бр. С. О. 5770|1482 ex 1898. ово: „што се тиче (пак) поднашања закључних рачуна срп. нар. црквн. фондова и заклада, то је овај Саборски Одбор већ обележио своје законито становиште у одлуци од 9. (21.) марта 1898. бр. С. О. 2316|7; ну обзиром на (горе обележено) право вршења врховнога државнога надзора

WWW.UNILIB.RS

и услед поновичнога позива, а нарочито и са разлога, да се искључи и најмања сумња као да Саборски Одбор хоће да се извије испод законитог надзора (контроле) државне власти: поднети преузв. истом рачуне срп. нар. црквн. фондова и заклада, који стоје под управом и руковањем Саборскога Одбора и то од год. 1897. у препису на увид али уз скидање сваке одговорности са себе односно према нар. црквн. сабору и са поновичним упозорењем на одређење тачке 10. §-а 19. горехваљене кр. наредбе, по којој је *право срп. нар. црквн. сабора. да Саборским Одбором прегледане рачуне нашпрегледи и финалише* имајући дужност, да пре издатка заглавнога решења исте рачуне поднесе високом председништву кр. уг. министарства; које тек том приликом долази у прави законити положај, да односне одлуке изрече“. Сходно том поднесени су како исти рачуни, тако и рачуни за даље године у препису преузв. истом г. кр. угарском министру-председнику и то сваки пут уз поновично придржање у горњој одлуци обележеног становишта.

Сконтрирање благајница нар. црквн. фондова и заклада обављано је редовно за ових пет година дана и иста је увек у потпуном реду нађена. Ну но што је Саб. Одбор — ради тачније, формалније контроле — нашао за потребно, то је одлуком својом од 16. (29.) децембра 1900. бр. 2282 зап. одредио сталан пододбор од три члана (гг. Руварац, Јагић и Рогулић), да и ван седница Саборског Одбора, кад за добро нађе, сконтрира благајницу, прегледа рачунске књиге и званичење код књиговодства и благајнице нар. црквн. фондова и заклада и о том извешћа подноси Саборском Одбору; а нарочито је наређено, да се благајнички дневник дневно закључује и исти осем благајника и главног књиговође потпише увек по претходном сконтровању благајнице, у име Његове Светости патријарха, и народно-црквеног тајник, или ако је он спречен, I. или II. бележник Саборског Одбора.

Да се види *растење главнице* овоподручних нар. црквн. фондова и заклада за време од последњега извештаја (1897.), навешћемо ниже овопредметне податке према закључним рачунима:

крајем	1896.	године	било	је	стање	главнице	К	15,594.412.60
„	1897.	„	„	„	„	„	„	16,200.980.10
„	1898.	„	„	„	„	„	„	16,703.184.14
„	1899.	„	„	„	„	„	„	17,069.435.62
„	1900.	„	„	„	„	„	„	17,948.727.20
„	1901.	„	„	„	„	„	„	18,952.284.25

Према том је фондовска и закладна главница за ових пет година порасла са К 3,357.871.65.

У свези са стањем главнице имамо навести и ове податке.

Број рачунских докумената је износио у 1901. години 18.429 комада према 5554 комада у 1900-ој.

Укупно примање је износило 1901. год. 3,589.484 К 42 пот. а издавање 3,449.312 К 14 пот. према примању од 3.938.071 К 72 пот. и издарању од 3.706.002 К — у години 1890.

На крају овога одељења имамо још споменути, да се — истина ретко — догађа, да финансијске власти затраже, да се плати поштарина и за таква *званична писма* Саборског Одбора, која су управљена којој држ. власти или органу и намећу и глобу уз то. Поводом једног таквог случаја се послужио Саборски Одбор утоком и надлежно кр. финанц. управитељство је одлуком изрекло, да је Саборски Одбор власт (према саборском устројству) и да је према наредби кр. уг. министра унут. послова од 10. априла 1888. бр. 24931. прост од поштарине.

Наставиће се

WWW.UNILIB.RS

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Крсно Име
Његове Светости патријарха Георгија.

На дан Св. Великомученика Димитрија славио је преузвишени господин, Његова Светост патријарх српски *Георгије Бранковић* своје Крсно Име. У дворској патријарашкој капели, која истога дана слави своју храмовну славу, служио је архијерејску литургију високопреосвештени епископ Будимски г. *Лукијан Богдановић*, на којој је литургији присуствовао св. патријарх *Георгије* и високопреосвештени епископ Бачки г. *Митрофан Шевић*. У Св. Николајевској саборној цркви служио је архијерејску литургију високопреосвештени епископ Вршачки г. *Гаврило Змејановић*.

Пре св. литургије предстало је Његовој Светости, преузвишеном свечару, и честитало Крсно Име свештенство, у име којега је поздравио Његову Светост архимандрит Крушедолски г. Анатолије Јанковић. После св. литургије благоизволео је преузвишени свечар примати честитке високопреосвештених епископа, представника местних власти, просветних завода, грађанства и осталих многобројних честитара.

Пред ручак, у присуству свију званица гостију, осветио је свечарску водицу игуман Раваначки г. Сергије Попић; а затим је отпочео свечани ручак, на којем је било преко 40 званица. Чин сечења колача извршио је архимандрит г. Анатолије Јанковић, а свечарски колач преломили су, по жељи Његове Светости, високопреосвештени епископ г. Лукијан Богдановић са рођаком Његове Светости и милим гостом г. Стеваном Ђурчићем из Београда. После овога извршеногa лепога српскога црквено-народнога обичаја, и опет по лепом обичају том, подигао је преузвишени свечар прву реч у славу Божју и свога Светитеља, заштитника и покровитеља Св. Великомученика Димитрија, давши топлог израза својој радости и срећи, да Га је милост Божја благословила, да и ове године у пуном здрављу дочека и прослави на данашњи дан милост Божју и свога заступника и патрона, која Га милост није никада изневерила, којој ће се и од сада за помоћ молити. Затим је преузвишени свечар подигао чашу у здравље свију присутних званица и гостију својих.

Прву здравицу у славу и здравље Његове Светости изрекао је високопреосвештени епископ Вршачки г. *Гаврило Змејановић* овим речима:

„У добро здравље Ваша Светости! Сви ми, који смо се данас овде искупили, осећамо радост, која се неда лако изразити; за коју управо нема израза, а опет је сваки више осећа. Сви осећамо радост, да смо гости овако доброг домаћина као што је Ваша Светост, и гости првог дома Српског. Сваки се од нас радује и стога, што је баш овом приликом гост Ваше Светости, кад Ваша Светост слави Крсно Име своје, јер то је дан, кад се Србин највише радује, радује кад окупи око себе госте, које његово срце љуби и који њега љубе.

Радо бих поздравио Вашу Светост у име свију присутних, али се бојим, да нећу умети дати довољно израза осећајима, који свако срце овде напосе покрећу.

Ваша Светост види данас око себе окупљену децу своју, види синове духовне, види род по крви својој, види добре и верне пријатеље своје. Па и ако се сви они, овако окупљени, међу собом и разликују по називу, али сваки осећа у души радост једну.

Молим Вашу Светост, да изволи примити поздрав мој Вашем Крсном Имену као поздрав Вашег духовног сина, који говори у име присутних још двојице духовних синова Ваше Светости, господе епископа Будимског и Бачког.

Нека ми нико не замери што се здравицом овом ограничавам на ужи круг нас епископа, јер хоћу да дадем прилике свакоме, да изрази своје осећаје према Вашој Светости.

У добро здравље Ваша Светости! Господ милостиви благословио Вашу Светост и Ваш дом. Свети и велики угодник Божји и Великомученик Димитрије остао Вам веран и од сада, Вама и Вашем Дому, како би могли још дуги низ година палити на данашњи дан свећу воштаницу и тамјан у славу Његову. Био Вам у помоћи и од сада, како би водио стопе Ваше Светости сваком срећом, миром и задовољством. Штитио Вашу Светост од свију напасти и од сваке беде. У добро здравље Ваша Светости!“

Његовој Светости преузвишеном свечару наздравили су још и г. г. Стеван Ђурчић, управитељ гимназије В. Вујић, ректор Богословије Јован Вучковић и секретар Др. Лаза Секулић.

Г. *Стеван Ђурчић* је, у веома лепој и духовитој здравици, упоредио св. патријарха Георгија сунцу на српском небу митрополије Карловачке,

на које сунце су наилазили многи облаци, да га потамне, али чија је силна светлост све те облаке разгонила, а данас видимо понеке те облаке и озарене милошћу и сјајем тога сунца. Наздрављач је затим дао израза и великим симпатијама, којима се у свима, и највишим, умним круговима краљевине Србије, прате и оцењују велика културна дела св. патријарха Георгија Бранковића.

Ректор Богословије г. протопрезвитер *Јован Вучковић* наздравио је преузвишеном свечару, у име своје и својих другова професора Богословије отприлике овим речима:

„Уз жеље, изражене у досад већ подигнутим здравицама Вашој Светости, пристајем и ја са мојим друговима. Но ја мислим, да им треба још нешто додати. Кад наздрављачи, који су пре мене говорили, желе Вашој Светости живота, желе Вам — мука; јер живот српског патријарха је мучан. Више је мука досуђено животу том, него мученицима у борби за Хришћанство. И кад је тако, треба пожелити Вашој Светости поред живота још и снаге, којом се те муке поднети могу. Муке, који мучи српски патријарх на своме положају и престолу страшне су, но могу се поднети, јер највећа је поднета на крсту. Мученички венци које људи добијају данас ни су трновити, они су зелени. Могу се данашње муке поднети, и ако су тешке, само треба снаге за то. Зато уз здравље и живот, желим ја Вашој Светости и снаге, да може све послове свога мирног положаја извршити на славу цркве и на корист народа, којега Ваша Светост толико љуби. Милост Божја и Великомученика и Страстотерпца Св. Димитрија и до сада је Вашу Светост штитила, они неће ни од сад Вашу Светост оставити. Желим Вашој Светости све оно што Вам најмилији Ваши желе. Живела Ваша Светост!“

Непосредно после ових речи ректора Јована Вучковића, благоизволела је Његова Светост одговорити и здравицом сетити се свога свештенства обојега реда, те рећи отприлике овако:

„Све је тако, као што је рекао г. ректор Вучковић. Ал' се уздам у Бога, у заштиту патрона мога Св. Дититрија и другога Светитеља ми Св. Георгија, да ће ме сачувати и дати ми снаге, да истрајно и победоносно поднесем све муке, које су скопчане са мојим положајем.

Кад бих могао душу и срце моје да покажем, видео би свет, како је у њима дубоко урезана истинита љубав за напредак цркве и народа мога. Али свет ме не разуме, или не ће да разуме, или не може да ме разуме. То ме ипак у мојој љубави за цркву и народ поколебати не ће. У тој љубави ја малаксати не ћу до год ме је. Чини ми се, да би ми срце пукло да ово нисам рекао.

Обраћам се вама, моме милом свештенству, и световном и монашком. Ви ме ваљда разумете, ви бар треба да ме разумете. И удружени свом снагом својом треба, да самном заједно послужите оној љубави којом душа и срце моје дише за цркву и народ наш. Ви сте ми најјачи ослонац у светој служби мојој и архипастирском ревновању, или бар треба да сте ми најјачи ослонац. Али, на жалост, и међу вама нису сви да ме потпомажу у архипастирској љубави и тежњама мојим. Но ако мене неки од вас не разумеју и ако сви нису самном у светом делу напретка цркве и народа нашег, можда ће боље разумети и ближе бити онога, који после мене дође, те онда једном тежњом и удруженом снагом коракнути, да постигну и изведу, што ја до сада извести нисам могао, не кривицом мојом.

Желим од срца, да онај, који после мене дође, буде сретније руке, потпомогнут од свију.

Молим се Богу, да свештенству улије снаге у срце и душу, да може показати свету, да није онако како је гракнуо на њега, а особито на свештенство монашкога реда, и да узмогне снагом добрих дела својих одолети насртајима и неповерењу, којим га предусрећу. У тој жељи подижем чашу у здравље мога милога свештенства обојега реда“.

Ове речи св. патријарха Георгија, изговорене свом топлотом душе и срца архипастирскога, учиниле су дубок утисак у присутних гостију. У име свештенства световног и монашког захвалио се Његовој Светости архимандрит Беочински г. Димитрије Бранковић.

Његова Светост, преузвишени свечар, засебном здравицом и са пуно љубави наздравио је присутним високопреосвештеним епископима; а благоизволео је почаствовати веома симпатичним здравицама присутног председника Матице Српске г. А. Хаџића, а затим управитеље Богословског училишта и Гимназије Карловачке, одавши своје високо признање како њима, тако и професорским колегијама њиховим, на труду и успешном раду њихову око васпитања и образовања поверене им младежи и питомаца, и око подизања угледа поверених им просветних завода.

Високопреосвештени епископ Будимски г. *Лукијан Богдановић* благоизволео је веома симпатично наздравити г. Стевану Ћурчићу, као милом госту из суседне Краљевине Србије, одавши му хвалу и признање на успеху и труду око одржаног првог конгреса српских новинара, којим је умео и могао, макар и за неколико дана, сложити српске новинаре, а која би слога требала да буде и трајна. Симпатије пак према Његовој Светости, о којима је г. Ћурчић изјавио да постоје у суседној Краљевини Србији, нама су свима миле, но требало би их дати на чување и Саборском Одбору нашем.

Свечани ручак трајао је до $^1/_2$5 после подне, и гости су се разишли у најбољем задовољству, понесав собом најпријатнију успомену са лепог свечарског славља свога љубљеног патријарха *Георгија* и искрену жељу: Да живи св. патријарх *Георгије Бранковић* на многа лѣта!

Покрет угарских протестаната.

Дана 26. октобра (8. новембра) о. г. држана је у Колошвару ердељска реформатска црквена окружна скупштина, којој је председавао бивши уг. министар председник барон Банфи. Отворио је скупштину говором, који заслужује и нашу пажњу, јер је симптоматична појава. У говору том упозорује он на опасност од агресивности римокатоличке струје у Угарској, која прети да поново „покатоличи“ Угарску. Тој струји треба се одупрети оживотворењем великих начела XX законског чланка од 1848. г., који гарантује потпуну равноправност и реципроцитет свију законом признатих вероисповести у *држави* Св. Стевана, (и слободу сваке цркве у држави тој). Данас није задовољна ниједна вероисповест, јер је тај закон — на папиру остао, а државна власт поступа према свакој вероисповести и цркви — по своме благом произволењију. Не остаје друго, него *општим државним законом уредити односај државне власти једнако према свима вероисповестима и црквеним автономијама, на темељу XX. законског чланка од 1848. године.*

Барон Банфи, док је био, као што рече, на особито експонираном политичком месту, министар председник, не само да није говорио као ово у Колошвару, не само да није имао никаквих обзира према узвишеним начелима тога основног закона државног, него је према нама православним Србима, нашој цркви и црквеној автономији у своме званичењу поступао сасвим противно тим начелима, у којима данас и он види и тражи како интерес државни, тако заштиту и спас своје вероисповести.

Такво своје поступање правдао је он, у извесним приликама, постојећим уредбама у нашој цркви и црквеној автономији, које су га овлашћивале на то поступање, но за чију контрадикторност начелима XX. зак. чланка није могао он бити одговоран, а морао се је тих уредаба придржавати и у духу њиховом поступати, тим више, што је баш из српских кругова такво поступање онда тражено.

Донекле је, са формалне стране узевши ствар, могао имати и право. Постојеће уредбе у нашој цркви и црквеној автономији, октроисане неке у добу апсолутизма без нас, а октроисане неке и у добу овамо уставном, без питања али са приволом нашом, давале су и дају толико маха ингеренцији и препотенцији државне власти, да под притиском њеним наша црква чами у љутом ропству државне свевласти, а црквена автономија, попут ироније државној уставности и сатире над сатирама самога појма о автономији, постоји као нека карикатура међу црквеним автономијама осталих вероисповести у држави Св. Стевана. Истина је то, као што је истина, да се је из самих српских кругова, па и веома високих, изазивала државна власт на употребу своје свевласти и на мрцварење оковане и укљештене бедне нам автономије и данас обескрепљене цркве.

Али је и то истина, да је мудри државник, који рачуна са верским миром у држави, а испуњен уверењем о праведности и спасоносности великих начела XX. зак. чланка, *могао*, и поред свега тога, и другче поступати. Али је истина и то, да је и барон Банфи, и као министар председник, сигурно и тада присталица тих начела, *требао* своје поступање према нашој цркви и автономији тим начелима уподобљавати, и да није *морао* ингеренцију државне власти спроводити свом оштрином и неком систематском безобзирношћу, најмање — ради несолидних прохтева нестрпљивих штребера и малконтената. Но признати се ипак мора, истини и правди за љубав, да је барон Банфи г. 1897., кад се је радило о реорганизацији наше автономије, изашао тадањем

Саборском Одбору на сусрет у начелним питањима регулације одношаја автономије према држави. И да је сабор 1897., боље рећи, да је наша интелигенција пре састанка сабора тога и његова избора, умела и могла бити тада на висини своје дужности према народно-црквеним интересима, та би питања онда решена била, а наша автономија ослобођена немилосног синџира, који дај Боже да јој и кости не сломије, као што јој је крв и месо сасушио.

Но било и прошло. Ради се о том како ће бити. Свакако и за нашу цркву и црквену автономију има значаја у покрету угарских протестаната, који је без сумње, добио израза свога и у говору барона Банфија. Није питање хоће ли барону Банфију пасти у део та слава, да се његовим утицајем оживотворе начела XX. зак. чл. од г. 1848. Ствар је у томе, да та начела постоје, да се покрећу, и да њихово оживотворење тражи једна силна струја. Протестанти су снага у Угарској; а снага лежи и у самој идеји узвишених начела тога закона. Идеје моралног основа побеђују, оне носе услове за победу саме у себи, а имају само да сачекају време и људе, који ће их оживотворити. Победа њихова питање је, дакле, времена. На становишту начела XX. зак. чланка од г. 1848. стојимо и ми, а стојаћемо и од сада, у борби за права своје цркве и у њојзи црквене автономије.

Изјаве у Колошварској реформатској скупштини сматрамо као сигнал борби за узвишену идеју и велика начела, која цркви дају слободу, а свима вероисповестима хришћанским потпуну равноправност. Тај покрет симпатијом примамо, без обзира с које стране долази. Одобравамо начело покрета тог. А знајући снагу руке, која га се прихваћа, признајемо му и важност.

Мисао тога покрета, да се општим државним законом регулише једнаки одношај државне власти према свакој цркви и свима хришћанским вероисповестима и њиховим црквеним автономијама, захтев је и нас православчих Срба у држави Св. Стевана. Сматрамо дужношћу свију фактора наших, да на томе захтеву и становишту оснивају целу своју акцију, а у остварење њихово да уложе сву снагу мудрога и одлучнога поступања. In hoc signo!

Симпатијом и радошћу поздрављамо мисао таквог захтева и у покрету угарских протестаната, а с уверењем, да ће у општој победи хришћанских идеја, љубави, правде, слободе и једнакости, бити победа и наших идеала, наших тежња за слободом наше цркве и ослобођењем наше заробљене црквене автономије.

Јеремић.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(**Митрополитски Црквени Савет**) О радњи у седницама овог Савета од 15, 16 и 17 октобра о. г. орган радикалне странке доноси овај извештај:

Од начелне вредности донесене су ове одлуке:

1.) Поводом једног случаја, да је окружни протопрезвитер иступио из конзисторије решено је: јавити конзисторијама, да су протопрезвитери као вирилни чланови конзистори је дужни док су у служби испуњавати дужности члалова епарх. конзисторије.

2.) Решено је, да конзисторије приликом испитивања молбеница на упражњене парохије у случају одбацивања молбенице какве према §. 57. Најв. Кр. Рескрипта слово Г.) дужне су навести и разлоге, против којих се може утецати на митропол. црквен. савет.

3) Поднети извештај о раду митроп. црквен. савета српском народно-црквеном сабору.

(**Саборски Одбор**) држао је своје седнице дана 28, 29, 30 и 31 октобра о. г. под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија Бранковића*. Од чланова присутни су били: високопреосвештени епископ Вршачки господин *Гаврило Змејановић*, те г.г. парох *Божидар Поповић*, парох *Сава Стојаковић*, *Др. Миша Михајловић*, *Др. Жарко Миладиновић*, *Др. Мита Мушицки* и *Др. Стеван Јовановић*. Пошто са друге, званичне стране, извештај о радњи Саборског Одбора не добијамо, то ћемо извештај о тој радњи донети по извештајима, које доноси орган радикалне странке. Гласи овако:

Кр. земаљска влада у Загребу, делећи појединим српским православним црквеним општинама припомоћ за градњу или оправак цркве ил' кога парохијског здања нигда те припомоћи не даје да општина сама тијем новцем рукује, него те градње или оправке сама изводи, преко својих органа. Против тога обратио се Саборски Одбор преставком, али ни те преставке није влада уважила. Саборски Одбор је поново закључио, да се обрати преставком, да бар дотичну своту стави на расположење Саборском Одбору, кад неће, да то учини појединој црквеној

општини, јер бар у Саборском Одбору треба да има гаранцију, да ће се свота правилно употребити.

Одбијене су многе молбе свештеника, да им се дозволи оброчно уплаћивање у свештеничко-удовички пензиони фонд, јер то не би било у интересу баш самих породица дотичних свештеника.

Одбијене су некоје молбе за припомоћ и зато што нијесу поднесене путем претпостављене власти или што нијесу ничим документиране.

Административном одбору бачком издаће се потребни списи из архиве ради спроведења истраге против црквеног одбора сомборског.

На питање административног одбора горњо-карловачког издаће се начелно решење, да изборницима за епархијску скупштину и за избор народног посланика не припада никаква нити дневница нити подвозарина дочим самим скупштинарима епархијским припада у колико то може епархијски фонд да поднесе.

Многе молбе црквених општина, којима моле припомоћ за школу или цркву уступљене су на извештај надлежном школском епархијском одбору или административном одбору или пак школском савету.

Некојим сиромашним удовама свештеничким одобрена је припомоћ од 130 круна, у колико буде средстава.

Одбијене су и молбе некојих пензијонисаних свештеника за повишење њихове мале пензије управо припомоћи, јер ма да су те молбе основане, данас средства још не допуштају, да им се та припомоћ повиси.

Одобрено је да се набави неки намештај у канцеларије народног дома и две три слике, и то: Њ. Величанства, Благовештенски сабор од год. 1861. и Сеоба Срба.

И опет су одбијене многе молбе, јер нису довољно инструиране, нити су преко епархијских својих власти поднесене.

Изабран је одбор од четворице, који ће проучити и припремити материјал за законодавни рад што га има предложити овај Саборски Одбор будућем сабору. У тај одбор ушли су: Епископ Гаврило, поп Божа Поповић, др. Мита Мушицки и др. Жарко Миладиновић.

Томе одбору дати су од сабора уступљени предлози, представке епархијских скупштина и све што се употребити може.

Саборски закључак, да се изради нова школска уредба упутиће се Школском Савету да исти као стручњак учини предлог саборском одбору.

По закључку сабора умолиће се министар председник, да поради да се изда наредба судовима, да респектују и држе се закона у погледу отуђивања народно-црквених добара.

Тако исто умолиће се и кр. земаљска влада у Загребу.

Позваће се настојатељи свију манастира, да изаберу између себе један одбор, који ће са саборским одбором односно пододбором пронаћи најзгоднији начин, како да се удеси управа манастирским добрима.

Закључено је, да се добаве списи од народно-црквеног Школског Савета у погледу плате и суспензије епархијског школског референта Ђорђа Поповића.

На закључак сабора да се учине потребни кораци, да се гимназијски фондови предаду у манипулацију Саборском Одбору, ставиће се Саборски Одбор у споразум са патронатима.

Позвати књиговођство народних фондова да поднесе извештај о томе, у колико још несу накнадно после 1890. год. уплаћени ревизионим одбором пронађени мањци буд на капиталу буд на каматама, да се према томе удовољи закључку сабора, те да се позову сви и дужници да то за 14 дана учине.

Исто тако саопштити књиговођству и одлуку сабора, како да се пронађене неуредности и нетачности уклоне.

Уступљен пододбору предлог др. Летића о оснивању конвикта за гимназисте из Горње Крајине, те пакрачке и евентуално из будимске дијецезе, а на изјаву Његове Светости патријарха о отпочетом грађењу већ манастирског семинара, који би већ сад заменио предлог др. Летића, позван је патронат, да поднесе извештај о монашкој школи и о намереној градњи семинара, да се по тој ствари коначна одлука донесе.

Молба Белобрђана и Даљаца, да им се неке земље даду на откуп или у вечити закуп, а тако исто и виногради упућена митрополиту по његовој жељи на извиђај и предлог.

Упућено књиговодство, да према закључку сабора у прорачун за идућу годину стави разне повишице народним чиновницима.

Саопштити свима епархијским административним одборима одлуку сабора о издавању манастирских земаља под закуп, да је даље обнародују и прогласе.

Известити владу, да су сви закључци сабора, који требају да се влади поднесу поднесени, те умолити што скорашњу потврду односно одобрење.

На предлог епархијске конзисторије темишварске изабрани су као питомци стипендијске закладе Петра Божића: Петар Перић, Сава Стајић, Душан Замуровић и Бошко Пецарски.

За питомца Војновићеве закладе изабран је Драгомир Араницки, пошто је доказао своје сроство са завештачем.

За питомце Сервицкове закладе изабрани су: Душан Петровић и Јован Галогажа од 41 молитеља, а за богословске стипендије: Новаковић, Увалић и Писарев богослови.

(Радња Архидијецезалних епархијских власти.) I. *Административни Одбор* у седници својој од 7. (20.) окт. о. г., под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија Бранковића*, решио је, осим осталих, и ове предмете: — Узето је на знање високо саопштење Његове Светости, да је изнимно одобрио закључак црквене општине у Дању, којим је за питомца тамошњег просветног фонда за школ. г. 1002/3. изабран свршени ученик IV. разреда основне школе Милан Костић са годишњом стипендијом од 400 К. — Узето је на знање индорзатно решење кр. зем. владе, одела за богоштовје и наставу у Загребу, којим је одобрила јефтимбену дражбу у предмету оправка цркве у Горњем Товарнику за досталну своту од 7998 К, од које ће дотична црквена општина по свршеној оправци цркве своје добити земаљску припомоћ од 2998 К 10 потура. — Узета је на знање одлука Саборског Одбора, којом је управи манастира Крушедола дозвољено, да може из својих овогодишњих прихода употребити своту од 1594 К 60 пот. на постројење и уважање ацетиленског осветлења карбидом у манастирским просторијама с тим, да о уважању таког осветлења не пропусти благовремено известити и друштво, код којег су манастирске зграде против пожара осигуране. — Извештене су управе манастира, да је Саборски Одбор одлучио у сврху прегледања манастирских добара и имовних стања изаслати поверенство и то ради прегледања манастира Раковца, Беочина и Привине Главе у лицу јереја Божидара Поповића члана Саб. Одбора, а осталих манастира у Архидијецези у лицу дра Жарка Миладиновића члана и Дра Јована Радивојевића Вачића члана заменика Саб. Одбора с тим, да поменута г. повереници имају дотичне манастире како у погледу имовног стања, тако и у погледу администрације у економији још ове јесени прегледати и о том извештаје своје са евентуалним предлозима поднети Саб. Одбору. — Публикована је подручном свештенству одлука Саб. Одбора, да ће се молбе за повишење основног улога у свештеничко-удовички мировински фонд и истим молбама приложене лечничке сведоџбе у будуће само под тим условом узети у обзир, ако су исте молбе таковим лечничким сведоџбама снабдевене, које су од котарског или жупанијског или пак градског лечника издане, и осим потписа још и печатом дотичног лечника снабдевене. — Издани су налози у предмету избора заступника за епархијску скупштину. — Публикована је наредба Саб. Одбора, којом се повлачи досадања наредба о ношењу II. и III. таса у црквама. — Поводом оставке председника црквене општине у Батајници, а с разлога, да је и потпредседничко место упражњено, решено је, да старом црквеном одбору у Батајници, који ће изборам нове црквене скупштине руководити, има до коначне организације и конституисања црквене скупштине председавати садањи привремени администратор Батајничке парохије О. Иларион Коларовић. — Одобрен је закључак манастирског братства у манастиру Хопову, да сву манастирску земљу у идућој економској години у својој режији обделавати може. — Поводом извешћа управе манастира Привине Главе, да је у дотичним парницама својим, са једним приватним тужитељем, кр. кот. суд у Шиду свагда манастир из оглухе на губитак парнице осудио, на основу врховне решидбе кр. стола седморице од 20/12. 1895. Ар. 4609. савезно са §. 2. одс. V. прев. кр. рескрипта од 10. авг. 1868., премда је манастир свога заступника на рочишта слао; те услед молбе управе истог манастира за упутство, како ће у будуће у оваким парницама поступати, пошто кр. кот. суд у Шиду не признаје манастирског настојатеља односно његовог заступника овлашћеним за заступање манастира — решено је: известити управу манастира Привине Главе, да је Архид. Админ. Одбор, поводом сличне осуде реченог суда против црквене општине у Беркасову учинио преставку на високославни срп. правосл. народно-црквени Саб. Одбор, ради сходних корака код високовладног одела за правосуће против кривог тумачења и примене односне врховне решидбе кр. стола седморице и установе прев. кр. рескрипта, те ће се резултат те преставке у своје време истој управи знања и будућег равнања ради саопштити. — Дозвољено је оцепљење филијала Босута од матице Раче у засебну црквену општину и парохију, пошто је установљено, да постоје сви услови за дозволу таквог оцепљења. — На потраживање пароха у Ривици јереја Николе Максића наложено је тамошњој црквеној општини, да има, под претњом законитих последица, земљиште, које је приликом сегрегације пашњака 1876. г. на уживање парохијске сесије припало, безодвлачно у посед и уживање предати пароху Николи Максићу, а тако исто и примљену за економску

годину 1901. и 1902. аренду за упитно земљиште примљену. — Одобрен је оправак цркве у Старом Сланкамену, а у свези с тим и уговор у том предмету склопљен између црквене општине у истом месту и дотичним подузетником. — Одобрен је оправак цркве у Војки. — Одобрено је црквеној општини у Адашевцима набавка црквеног сата на торњу за цену од 1015 К. — Одобрена је спољашња оправка цркве, црквене портанске ограде и подизање новога црквеног торња у црквеној општини у Дивошу. — Одобрена је оправка цркве у црквеној општини у Шашинцима. — Поводом молбе црквене општине у О. за обавештај, у којем случају и колико припада окр. протопрезвитеру у име дневница и колико у име подвоза, решено је известити исту општину, да окр. протопрезвитеру приликом обављања протопрезвитерске визитације припада само накнада за подвоз и то: на коли по километру 40 фил., на железници II., а на лађи I. класа, уз то где је потребно, још и фијакер од дотичне станице и натраг; дочим у случају, кад је изаслан од епархијске власти, припада му осим споменутог подвоза, још и дневница у износу од 6 К. — Одобрен је избор $^1/_3$ црквених скупштинара у црквеној општини у Вуковару. — Пошто је решењем кр. зем. владе уступљена црквено-општинска школска зграда у Негославцима тамошњој политичкој општини на основу доселости, одобрено је тамошњој црквеној општини да подигне парницу против политичке општине редовним судским путем. — Одобрени су црквени рачуни црквене општине у Адашевци за г. 1901; црквено-општински за г. 1898 и 1899. у Вуковару; црквени за г. 1895. до 1897. и парохијални за г. 1895. до 1899. у Добринци; црквени и парохијални за г. 1901. у Инђији; црквено-општински за г. 1899. и 1900. у Кленку; црквени и парохијални за г. 1900. и 1901. у Нерадину; црквено општински за г. 1901. у Шимановцима. — Узето је на знање извешће окр. протопрезвитера Земунског да је разрешио црквену скупштину и одбор у Д. Товарнику, а пошто се нико од тамошњих становника није хтео примити чланства у привременом управном одбору, који је он хтео у име Адмін. овог Одбора поставити, то да је кључеве од благајне предао тамошњем пароху и двојици црквених тутора, те су исти овлаштени, да до даље одредбе овога одбора могу обављати све послове, који спадају у делокруг црквене скупштине и одбора.

II. Конзисторија, у седници својој од 8. (21.) октобра о. г., под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија Бранковића*, решила је, осим осталих, и ове предмете: — Узет је на знање високи отпис Његове Светости, којим извештава, да је преосвештени господин епископ Бачки Митрофан, по добивеној дозволи, свршеног богослова Светозара Петровића из Нових Карловаца, опредељеног администратора парохије у Шуљму, дана 14. (27.) септембра о. г. за ђакона, а дана 17 (30.) за презвитера рукоположити изволео. У свези с тим, узето је на знање извешће окр. протопрезвитера у Митровици, да је истог јереја Светозара Петровића увео у администрацију парохије у Шуљму, разрешивши претходно од те администрације јеромонаха О. Михаила Филиповића и упутио га у свој постриг, у манастир Врдник. — Поводом тим што је администратор парохије у Дивошу јереј Георгије Николић изабран за пароха у Дивошу и у Ст. Паланки, позван је исти на изјаву, које од та два парохијска места, на која је истовремено изабран, задржати жели. — Припуштени су полагању стечајног испита јереј Василије Јанковић парохијски лични помоћник у Грегуревцима и јереј Јован Јаношевић парохијски лични помоћник у Крчедину. — Одобрен је закључак црквене скупштине у Обрежи, којим једногласно прима за свога пароха јереја Душана Поповића администратора парохије у Визићу, као јединог компетента на упражњено парохијско место у Обрежи. У свези с тим постављен је за администратора парохије у Визићу свршени богослов Лука Вујанић из Руме, те је исти позван, да се ради свога рукоположења обрати са инструјираном молбом Његовој Светости преузвишеном господину патријарху српском Георгију Бранковићу, а до његова рукоположења имаће парохију у Визићу администрирати јеромонах О. Корнелије Будић. — Узет је на знање извештај администратора протопрезвитерата Вуковарског протојереја Илије Перкачанског, да је у смислу налога Његове Светости новообновљену цркву у Габошу осветио. — Узети су на знање извештаји окр. протопрезвитера Земунског и Митровачког, о извршеном премештају јереја Георгија Недељковића са администрације парохије у Добановци на администрацију у Сибач, а јереја Јована Лазаревића са администрације парохије у Сибачу на место парохијског личног помоћника у Михаљевце, а јеромонаха О. Арсенија Јеремића са места парохијског личног помоћника у Михаљевцима на администрацију парохије у Добановцима. — Пошто се на расписани стечај на упражњено парохијско место у Нештину пријавио једини компетенат јереј Милан Протић, администратор исте парохије, преслушаће се црквена скупштина у Нештину, да ли тога јединог компетента за свога пароха прима. — Поводом извештаја пароха у С.

Бешенову, да покојни бивши тамошњи парох Георгије Кнежевић није унео у матицу крштених неке особе тамо рођене и крштене, упућено је парохијско звање у Бешенову, да позове родитеље дотичних особа, да се ради накнадног уноса њиховог у матицу крштених обрате путем своје политичке власти на, у овом предмету, надлежну кр. земаљску владу одео за богоштовје и наставу у Загребу. — Поводом пријаве парохијског звања у Осеку, да је тамошњи горњоградски римокатолички жупник ванбрачно дете православне Драгиње рођ. Белић по римокатоличком обреду крстио и у своју матицу крштених унео, уступиће се иста пријава кр. зем. влади са молбом, ца у своме делокругу овопредметне извиде учини, те у колико је пријава основана, брисане дотичног детета из римокатоличких матица крштених, односно унос у православне матице одреди. —

(**Епархијска скупштина**) епархије Темишварске, сазвана је за 16. (29.) децембар о. г. Избори заступника на ту скупштину биће 28. новембра (11. дец.) о. г.

(**Избор заступника на епархијску скупштину.**) У Кореничком протопрезвитерату за заступнике на епархијску скупштину Горњо-Карловачке епархије изабрани су 4 поседника, 7 трговаца, 7 ратара, 1 умировљени капетан, 1 умировљени канцелиста и 1 инжињер.

(**Мита Нешковић**), кр. жупанијски школски надзорник у Беловару (Хрватска), навршио је 1 октобта о. г. 35-годишњицу свог учитељског рада. У низу тих година преживео је 50-годишњицу свога живота, 40-годишњицу свог књижевног рада, 35-годишњицу учитељског делања; 30-годишњицу уређивања разних листова и 10 годишњицу свог надзорничког рада. Уређивао је ове листове: *Учитеља*, *Нову Школу*, *Књиге за школу и учитељство*, *Бачку библиотеку*, *Пчелицу*, *Нашу Прошлост*, и *Нови Васпитач*, који ево петнаест година излази у његову власништву. Писао је многе чланке у *Летопису* Матице Српске и у *Књигама за народ*, *Историју српских школа у Аустро-Угарској*, коју је наградила Матица Српска са 50 дуката. Издао је збирку својих педагошких радова у засебној књизи и више удбеника за основне народне школе. Може се рећи, да је он један од најплоднијих педагошких писаца у Срба у последње 30 година, и можемо се поносити, што имамо међу српским учитељством таких изврсних снага. Желимо му још дуга века, да послужи школи и просвети народној.

(† **Софија Станојевићева**) завештала је цео свој иметак, у вредности од 30.000 К, српској православној црквеној општини у Винковцима. Слава јој!

(**Књижевни Одбор Матице Српске**) имао је у четвртак 24. октобра (6. нов.) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од расправљаних предмета наводимо: На пријаву председникову о смрти члана Књиж. Одељења дра Јована Пачуа одају присутни устајањем са својих места и ускликом „Слава му!“ своју почаст Уједно ће се умолити Књиж. Одељење, да одреди говорника. — Предлог Љубомира Лотића о књижевним предавањима саопштиће се члановима Књиж. Одељења да искажу, кад и шта мисле предавати. — Предлог Тих. Остојића о књижевном саветовању разаслаће се члановима Књижевног Одељења и још многима, који се за то интересују. — Извештај секретарев о састанку редакционог пододбора узима се на знање. — Књиж. Одбор шаље свој одговор Управном Одбору на неке примедбе рачунских супер-ревизора Скупштинских о књижевном раду. — За Летопис и Књиге Матице Српске примају се: „Ко је краљица Јелена?“ од Чеде Мијатовића, „Односаји између Србије и Угарске год. 1331 — 1355.“ од Петра Марковића, „За крухом“, роман Ива Ћипића. — Не примају се „Философија као наука“ од непознатог писца, „Песме“ Бранчевског, „Песме“ Јована Шарића, „Бијели Павле“ од М. Ђуровића. — Издају се на оцену „Маћедонске народне песме у бугарској књижевности“ од Ивана Иванића, „Процес историје човечанства“ од Б. Кнежевића. — Захвала питомца Петра Костића на уживању стипендије за трговачку струку из задужбине Гавре Романовића узима се на новољно знање.

У Србији.

(**Српска Књижевна Задруга**). Књиге XI. кола Српске Књижевне Задруге скоро се довршују. Три су са свим готове (прва свеска „Приповедака“ Ђ. Јакшића, „Тарас Буљба“ Н. В. Гоголја и „Порекло и постанак народности“ од В. Бецхота); две ће кроз који дан бити готове (прва свеска „Скупљених драмата“ Ј. С. Поповића и друга свеска „Причања Вука Дојчевића“ Ст. М. Љубише), а две се последње у веліко раде у штампарији (друга свеска Ј. Вујића „Путешествија по Србији“ и „Ускок“ С. Матавуља). Упис на X. коло може се и даље вршити уз упис на XI коло.

Разне белешке

(**Др. Гавра Манојловић**) до сада јавни ванредни професор опште светске историје на загребачком свеучилишту, именован је превишње за јавнога редовног професора.

(**Др. Владимир Варићак**) до сада јавни ванредни професор математике на Загребачком свеучилишту именован је превишње за јавног редовног професора.

www.uuuns.ac.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

РАДИ ЗНАЊА И УВАЖЕЊА! С овим бројем Срп. Сиона почели смо да разашиљемо дужницима овога листа за претплату, поштанске упутнице испуњене са свотом дугујуће претплате, да претплатник без икаквог труда свог има упутницу само са односном свотом да пошаље свом поштанском уреду. — Надамо се, да ће п. н. г. претплатници увидети дужност своју, те подмирити дугујућу претплату.

Администрација „Српског Сиона“.

Књижевни оглас.

Изишла је из штампе и може се добити **једино** код потписатог за 2 круне књига:

СРПСКА МИТРОПОЛИЈА КАРЛОВАЧКА

око половине XVIII. века

ПО АРХИВСКИМ СПИСИМА

ПРИРЕДИО

протојереј **Димитрије Руварац.**

ИЗДАЊЕ

Његове Светости српског патријарха

Георгија Бранковића.

Карловци, Српска Манастирска Штампарија, 1902.

Књига је штампана на лепој сатинираној белој хартији велике осмине, стр. 120+224, или 22 табака.

Како је у истој књизи сасвим потанко описано 106 цркава Архидијецезе карловачке и наведено код сваке имена свештеника, њихови породични односаји, знање и имање из 1732./3. године, за тим статистички податци Архидијецезе из 1732. 1755. са наводом свештеника, епитропа, црквених синова, кнезова односно официра, 1766. са именима свештеника и кад је ко од њих рукоположен, учитеља и кад је и ко је цркву осветио, 1791.; Арадске епархије 1755. са наводом каква је црква и именима свештеника; Бачке 1785.; Карансебешке-вршачке 1749. са именима свештеника; Карлштатске, Костајничке и Пакрачке 1755. и Темишварске 1773.; за тим Дањски спахилук око 1706., и имена оних особа, што су у прве две десетине XVIII. века спремали свештеничке кандидате, са азбучним редом места . . . — не би требало наше црквене општине, а особито из Архидијецезе, а да не набаве горњу књигу. А иста ће књига добро доћи и онима, који воде бригу о стању нашег народа и његовом кретању, као и љубитељима старина.

Из исте се може понајбоље видети, како се наш народ, особито у Срему јако умножио, — 1732. било је у Архидијецези српских 138 села, а данас има 187, кућа српских 7785, а данас око 30.000, цркава 111 а данас 171, свештеника 170 а данас 139 — а подједно се може из ње увидети и то, како су нам 1732./3. сиромашне и јадне изгледале цркве у Срему — у целом Срему није било ни 10 зиданих цркава и то већином од черпића и цигаља, а остале су биле већином од брвана и плетера, покривене трском а тек по гдегде даском.

Димитрије Руварац

управитељ Српске Манастирске Штампарије.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad E. 1203. 1292. I. 160 ex 1902. 145 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију V. плаћевног разреда у Малој Маргити. Рок пријаве прописаним путем до 11. (24.) новембра 1902.

Из седнице епарх. конзисторије вршачке држане 23. септембра (6. октобра) 1902.

Председништво.

Број 1124/К. зап. 633. ex 1902. 160 1—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се на мјесто биљежника епархијских власти пакрачких са дужностима и беривима прописанима привременим уређењем епархија од 29. маја 1871. год.

Молитељи имају поднијети путем потписане конзисторије епархијској скупштини пакрачкој најдаље до 1. (14.) децембра 1902. молбенице своје, обложене са свједоџбама о свршеним богословским и можебити другим факултетским наукама и о досадањем службовању своме.

Из сједнице прав. срп. епарх. конзисторије у Пакрацу, 22. октобра (4. новембра) 1902. год. држане.

Мирон с. р.
Епископ.

Ad C. O. 4856|1882. ex 1902. бр. 156. 3—3

СТЕЧАЈ.

Сходно одлуци срп. нар. црквене сабора, од 2. (15.) јула 1902. бр. 3, и овдашњој одлуци од потписаног дана и под горњим бројем овим се расписује стечај на *место протоколисте саборскога одбора* и осталих средишњих митрополијских нар. црквено-аутономних власти са платом од год. 1400 К и станарином од год. 200 К с тим, да ће постављање за сад бити у привременом својству.

Срби православне вере, који желе получити ово место, ваља своје ваљано инструјисане молбенице да поднесу саборском одбору *најдаље до конца новембра* 1902. по ст. кал.

Доставерно се има исказати нарочито, да молитељ влада српским, мађарским и немачким језиком.

Из седнице срп. прав. нар. црквеног саборског одбора, држане у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1902. год.

Председништво
саборског одбора.

WWW.UNILIB.RS

Ad C. O. 4856. 1882. ex 1902. 150 3—3

СТЕЧАЈ.

На основу наређења срп. нар. црквн. сабора од 2. (15.) јула 1902. бр. 3 и сходно овд. одлуци од долеозначеног дана и под горњим бројем расписује се овим стечај на место *бележника саборскога одбора* као помоћника нар. црквн. тајника у Карловцима са платом од год. 3000 К и станарином од год. 400 К, које се место за сада привремено попуњава.

Ко жели получити ово место, има доказати, да је Србин прав. вере, да је бар свршен правник уз то да у речи и писму потпуно влада језиком српским, мађарским и немачким. Осим тога ваља да привије сведоџбу о досадањем својем занимању и владању.

Инструјисане молбенице ваља поднети саборском одбору *најдаље до конца новембра* 1902. по ст. кал.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. саборског одбора, држане у Карловцимл 20. септембра (3. октобра) 1902. год.

Председништво
саборскога одбора.

Ad C. O. 4856./1882. ex 1902. 155 3—3

СТЕЧАЈ.

На основу наређења срп. нар. црквн. сабора од 2. (15.) јула 1902. бр. 3. сходно овдашњим одлукама од потписанога дана и под горњим бројем и бр. зап. 1885. ex 1902. овим се расписује стечај на новосистемизовано *место статистичара*, који ће уједно бити дужан уређивати званични лист, који ће издавати саборски одбор.

Берива статистичару ће бити ово: а.) статистичарска награда од год. 1000 К, уређивачка награда од год. 800 К и станарина од год. 200 К. Постављање ће бити за сад у привременом својству.

Срби православне вере, који желе получити ово место, ваља да поднесу своје молбенице саборском одбору *најдаље до конца новембра 1902.* по ст. кал., а молбеници ваља да привију крсни лист, сведоџбу о свршеним средњошколским наукама (односно о одговарајућој спреми) и о том, да су били уредници или унут. сарадници којег листа као и сведоџбу о досадањем службовању односно занимању и владању.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. саборског одбора, држане у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1902. године.

Председништво
саборскога одбора.

Ad C. O. 4856/1882 ex 1902. 154 3—3

СТЕЧАЈ.

Сходно одлуци срп. нар. црквн. сабора од 2. (15.) јула 1902. бр. 3. и овдашњој одлуци од долеозначеног дана и под горњим бројем овим се расписује стечај ради попуњења *помоћничких и вежбеничких места код књиговодства и благајнице срп. нар. црквн. фондова и закладâ* у Карловцима и то: трију помоћничких места свако са наплатом од годишњих 1800 К и једнога помоћничкога места са платом од годишњих 1200 К; даље једнога вежбеничкога места са наплатом од год. 1200 К и најпосле једнога вежбеничкога места са наплатом од год. 1000 К с тим, да се та места за сад привремено попуњавају.

Молитељи на ова места имају односним исправама (о вери и народности, и теоретском оспособљењу за књиговодство (нарочито успешно апсолвирање трговачке школе) знању језика и о досадањој служби и владању) снабдевене молбенице своје поднети саборском одбору *најдаље до конца новембра 1902.* по ст. кал.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. саборског одбора, државе у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1902.

Председништво
саборског одбора.

Ad C. O. 4856./1882. ex 1902. 151 3—3

СТЕЧАЈ.

Сходно одлуци срп. нар. црквн. сабора од 2. (15.) јула 1902. бр. 3. као и овд. одлуци од долеозначеног дана и под горњим бројем расписује се овим стечај на место *надзиратеља нар. црквн. добара* с којим је скопчана год. плата од 3000 К и год. паушал на дневнице и пут од 1000 К и које ће се место за сад привремено попунити.

Надзиратељ добара има бити у струкама економије изучен и испитан а рачуноводству вешт.

Позивају се дакле сви они Срби православне вере, који ово место желе получити, да своје крсним листом, сведоџбом о стручном оспособљењу, о досадањем занимању и владању као и о знању језика инструјисане молбенице поднесу саборском одбору *најдаље до конца новембра* 1902. по ст. кал.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. саборског одбора, држане у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1902. год.

Председништво
саборскога одбора.

WWW.UNILIB.RS

Ad C. O. 4856./1882. ex 1902. 157 3—3

СТЕЧАЈ.

Сходно овдашњој одлуци од доле означеногa дана и под горњим бројем овим се расписује стечај на привремено систем. место *отправника саборскога одбора* и осталих средишњих митрополијских нар црквн. автономних власти са платом од год. 1200 К. Постављање ће бити у привременом својству.

Срби прав. вере, који желе получити ово место, ваља да поднесу своје инструјисане молбенице саборском одбору *најдаље до конца новембра 1902.* године по ст. кал.

Молби се има привити крсни лист, сведоџба о досадањој служби и владању као и доказ, да молитељ осим српскога језика разумева нешто и мађарски и немачки.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. саборског одбора, држане у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1902. године.

Председништво
саборскога одбора.

Ad C. O. 4856./1882. ex 1902. 152 3—3

СТЕЧАЈ.

На основу наређења срп. нар. црквн. сабора од 2. (15.) јула 1902. бр. 3. и сходно овд. одлуци од долеозначеногa дана и под горњим бројем расписује се стечај на место *архивара при срп. прав. митрополијској архиви у Карловцима*, које ће се место за сад привремено попунити.

С тим местом је скопчана плата од год. 2400 К и станарина од год. 400 К.

Од архивара се иште, да је Србин православне вере, да има факултетске науке, а уз то да потпуно знаде језике: српски, латински, мађарски и немачки.

Ваљано иструјисане молбенице ваља поднети Саборском Одбору *најдаље до конца новембра 1902.* по ст. кал.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. Саборског Одбора држане у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1892. године.

Председништво
саборскога одбора.

Ad C. O. 4856./1882. ex 1902. 153 3—3

СТЕЧАЈ.

Сходно одлуци срп. нар. црквн. сабора од 2. (15.) јула 1902. бр. 3. и овдашњој одлуци од долеозначеногa дана и под горњим бројем расписује се стечај на ново систем. место *ревизора рачуна код књиговодства срп. нар. црквн. фондова и заклада* са год. платом од 2000 К и станарином од 300 К, које се место за сад привремено попуњује.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, а молитељи ваља да докажу осем тога нарочито да имају потпуну формалну квалификацију за књиговодство односно да су свршили с успехом трговачку школу.

Молитељи имају односним исправама (о вери и народности, теоретском оспособљењу, знању језика и о досадањој служби и владању) снабдевене молбенице своје поднети Саборском Одбору *најдаље до конца новембра* 1902. по ст. кал.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. Саборског Одбора држане у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1902. године.

Председништво
Саборског Одбора.

Ad C. O. 4856./1882. ex 1902. 149 3—3

СТЕЧАЈ.

На основу наређења срп. нар. црквн. сабора од 2. (15.) јула 1902. бр. 3. и сходно овд. одлуци од долеозначеногa дана под горњим бројем расписује се овим стечај 1., на *место фискала* срп. нар. црквн. фондова и заклада за *Угарску* и 2., на *место фискала* срп. нар. црквн. фондова и заклада за *Хрватску и Славонију*, која се места за сада привремено попунити имају.

Осим опће одветничке квалификације иште се од фискалâ и знање потребних језикâ, а наиме српскога и немачкога, од фискала за Угарску пак још и језика мађарскога.

Седиште фискала за Тројединицу има бити у Карловцима, односно фискала за Угарску ће одредити саборски одбор накнадно.

Са звањем и једнога и другога фискала скопчана су годишња берива у износу од 2200 до 2200 К.

Они православни Срби, који желе једно или друго од горњих места получити, имају своје ваљано инстријиране молбенице поднети саборском одбору у Карловцима *најдаље до конца новембра* 1902. по ст. кал.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. саборског одбора, одржане у Карловцима 20. септембра (3. октобра) 1902. године.

Председништво
саборског одбора.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

СТЕЧАЈ. 162 1—3

Решењем сл. Епарх. Школ. Одбора Бачког бр. 2148/416. ех 1902. и закључком месног школског одбора од 29. окт. (11. нов.) о. г. расписује се стечај на друго учитељско место при ново отварајућој срп. прав. вероисповедној школи у општини Кању епархији Бачкој.

Плата је учитељска 800 круна у готовом, 80 круна за повторну школу, 96 круна за огрев и 20 круна за писаће потребе као и слободан стан од две собе, шталом, шупом, подрумом и баштом, осим тога законом и наредбама прописани петогодишњи додатак од 100 круна годишње.

Дужности су му школ. уредбом од 1872. год. прописане, при сваком богослужењу дужан је у цркви појати и децу црквено појању обучавати.

Ваљано снабдевене молбенице имају се месном школском одбору слати.

Рок стечаја траје 6 недеља од првог увршћења у Срп. Сиону.

Из седнице месног школског одбора држане у Кању 29. октобра (11. нов.) 1902. год.

Живојин М. Сенћанин, перовођа. Василије Вуковић, парох и пред. Шк. Одб.

Бр. 59./1902. 159 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место једнога пјевчике код православне српске цркве у Ријеци. Иште се да знаде барем све осмогласно пјеније, које је нужно за вечерње, јутарње и литургијско богослужење о нељељама и благданима, и да има лијеп и угодан глас. Место ово може добити само ученик гимназије, православни Србин, који би узгред оће и гимназију свршавао, а који је добра владања и у школи добро напредује. Који зна и нотално појање, па можда још и који инштруменат, има првенство. Награда ће му бити 40, па евентуално, према способности, и 50 круна мјесечно.

Ако се у ово доба године, пошто су већ школе отпочеле, не би нашао можда гимназиста за ово мјесто, може бити примљен и онај, који не би похађао гимназије; али тај само привремено, до конца Августа 1903. године.

Инштруирану молбеницу ваља поднијети потписаном предсједништву до божићних поклада о. г.

У Ријеци 12. (25.) Окт. 1902.

Предсједништво
срп. прав. црквене општине.

ДРУГИ ОГЛАСИ

БЕСПЛАТНО! Шаљем свој Илустровани Ценовник од свих могућих Црквених Утвари за Српске православне Цркве, као: Одежда, Барјака, Неба, Рипида, Кандила, Полелеја и Целивачких Икона и свих спадајућих предмета Црквених Утвари.

Моју искључиво Хришћанску позлатарску радионицу сопствену, препоручујем за израђивање свих могући Црквени послова, као: Нови Иконостаса, Тронова, Христови Гробова, Певница, Столова и оправке старих послова.

Све горе поменуто добија се само код мене уз незамишљено јефтину цену. Зато умољавам да моју радњу у сопственој вашој користи не обилазите.

Многобројна признања и сведоџбе, као и моја од 20 година постојећа радња, јамче за солидну и поштену израду.

С одличним поштовањем

ЛУЈ ТАУШ

161 1—8 хришћанско-позлатарска радионица и стовариште свију срп. прав. црквених утвари
НОВИ САД Дунавска улица код „Златног Крста“ број 15.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастироке Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 587